Ansvarsforhold etter kvikkleireskred

– med fokus på beboere/ofrene og undersøkelsesutvalgene

Rune Østgård

Skredlæring 2026, NGI, 19. oktober 2026

“Ulykke nr. 2”

Undersøkelsene

Problem/løsning

Sett med juristens briller

Ulykke nr. 2

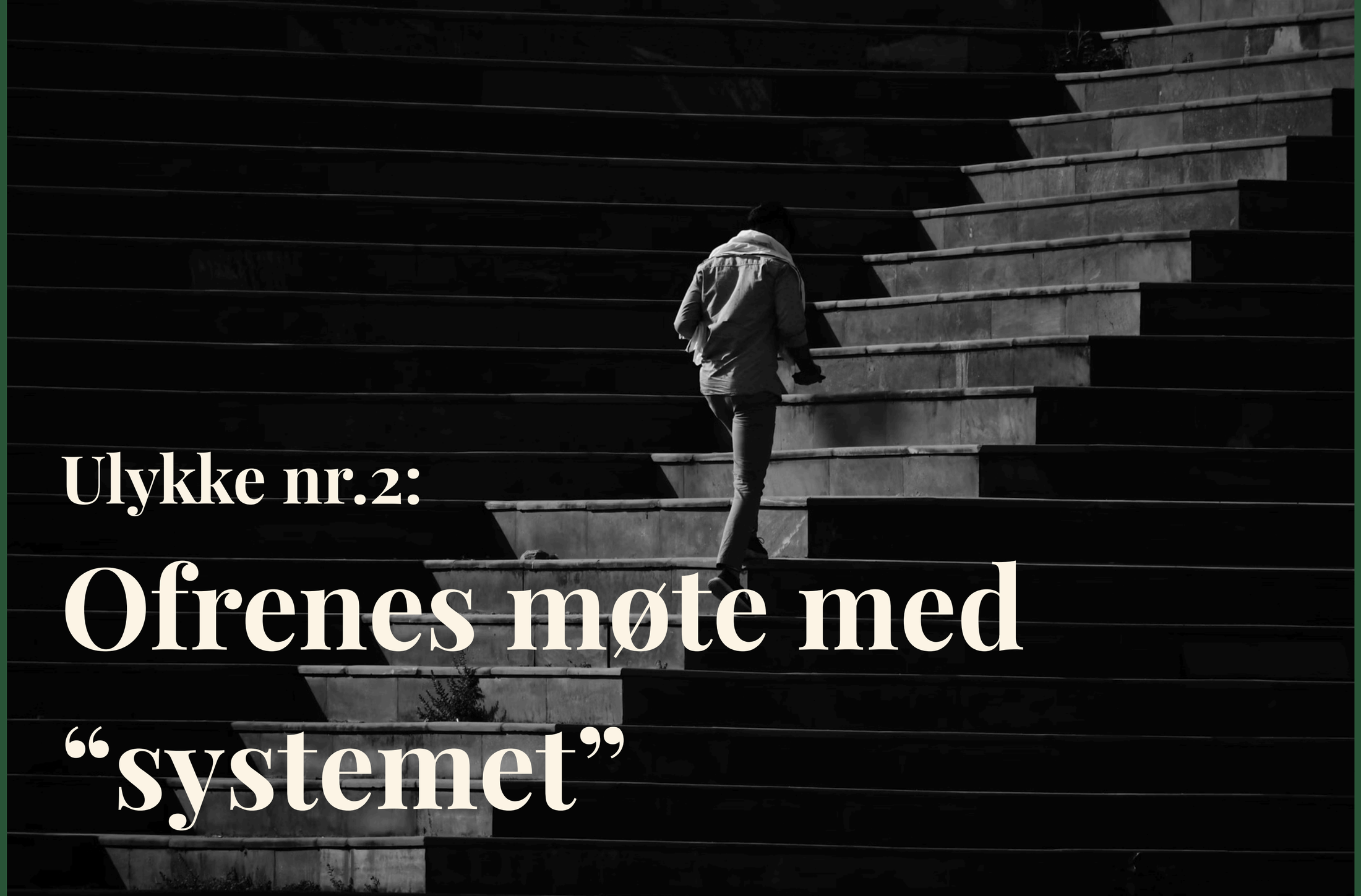

Ulykke nr.1:

Selve skredet

"Du forstår, det største raset – det er det som har gått inni oss selv. Livsgleden er borte, og tiden vil ikke lege de sår vi har fått på sjelen."

Andreas Fossan, til Allers etter Rissaraset

Ulykke nr.2:

Ofrenes møte med “systemet”

Seks år etter det store kvikkleireraset i Kattmarka i Namsos, møtes i dag partene i retten. Beboerne krever erstatning.

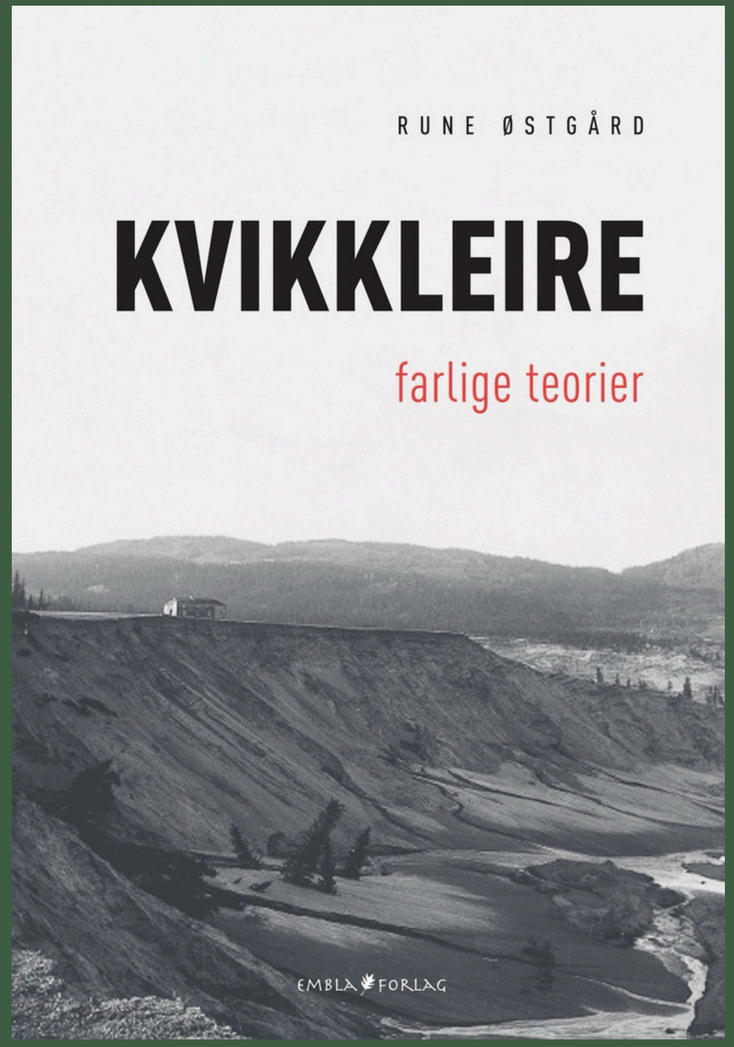
38 mennesker ble hentet ut av redningshelikopter etter at raset gikk. FOTO: GLEN MUSK

2020:

Gjerdrumskredet

2023:

14 års mareritt over for familien fra Kattmarka

Undersøkelsene

Gode rapporter:

1. Granvin (2016): Barrierer
2. Kattmarka (2009): Vitner
3. Verdal (1893): Vitner

Kritisk til bl.a.:

- Jevika (1997): Ingen rapport?
- Lyngseidet (2010): Ingen kommisjon
- Nord-Statland (2014): Forklaring fra han som brukte vibrovalsen?
- Moss (2016): Overflatisk
- Alta (2020): Inhabilitet ++

Forbedringspunkter

- Undersøke alle alvorlige kvikkleireskred
- Tverrfaglig sammensetning av gruppen ++
- Standardisering av mandatet
- Faktakartlegging (inkl: prosjekteringsfasen. Vitneutsagn og barrierer er viktige)
- Bevisvurdering (begrep om grader av sannsynlighet)
- Årsakssammenhengen (for mye styrt av forståelse av skredmekanismen)
- Implementering av læring er en nasjonal oppgave

Problem/løsning

NGI artikkel (2019):

“Either our knowledge on the behavior of this material is insufficient or, we have not learned enough from earlier landslide events.“

Problem/løsning

NGI høringsinnspill Gjerdrum:

“Faglig sett er det fortsatt noen store usikkerheter som vi ikke har svar på (...) Blant annet gjelder dette temaer som naturlig utløsning av skred og mekanismer for skredutbredelse”

Problem/løsning

Ivan T. K. Rosenqvist
(*Om leires kvikkaktighet, 1946*):

Fra “stabil pakning” til “overskuddsvann” som blir “mer mobilt”.

Problem/løsning

Anders Samstad Gylland:

“Furthermore, microscopy analyses show a reduced porosity in the shear zone which implies a migration of water. This is a new and direct observation of the contractant behaviour of sensitive clay”

Problem/løsning

Min vurdering:

Skredmekanismen – særlig overgangen fra faste stoffers fysikk til væskedynamikk – som vi forstår for dårlig

Usikkerheten slår gjennom i alle "lag":

Via regler, metoder, retningslinjer, og undersøkelsene / mangel på dem. Katastrofal ulykke nr. 2 + rapportene overlever ikke dommerens strenge vurdering.

Konklusjon

Når vi forstår kvikkleireskred bedre kan vi redusere problemet med ulykke 2 .

Takk!

Du finner meg på LinkedIn og

www.runeostgard.no